

Mina dels Set Socis

Lliçà de Vall

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	Sector est del terme municipal, als indrets coneguts com el Pla i Pla de can Gurri.
Emplaçament	Carrer de can Nadal. Camí que va de can Nadal a la Bella Plana.
Alçada:	108
Coordenades:	
Latitud:	41.59168
Longitud:	2.24935
UTM Est (X):	437437
UTM Nord (Y):	4604715

Classificació

Número de fitxa	08108 - 87
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Les restes materials antigues d'aquest canal han pràcticament desaparegut
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	Propietaris diversos
Fitxes associades:	
	Can Nadal
	Can Coll
	Can Gurri
	Mina de can Coll

Descripció

Antic canal o mina d'aigua que ja existia al segle XVIII i que proporciona àrees de regadiu a llevant del riu Tenes. Avui encara està en actiu, tot i que a causa del creixement urbà i industrial dels darrers anys ha quedat amb un ús gairebé testimonial. Té el seu inici al municipi de Lliçà d'Amunt i, ja a Lliçà de Vall, fa un recorregut en paral·lel al riu per la riba de llevant però separat uns 500 metres d'aquest curs fluvial. Finalitza ja en terme de Parets del Vallès, i té una longitud total d'uns 5 km. Des de fa anys, però, en tot el seu recorregut per Lliçà de Vall el canal ha estat entubat i soterrat, de manera que ha perdut la seva forma tradicional i gairebé no en queden rastres visibles, tan sols una àrea de regadiu entre can Nadal i can Ros.

La captació del canal es troba en dos punts de Lliçà d'Amunt, prop d'on ara hi ha el camp de futbol. Ambdós ramals s'unifiquen i entren en terme de Lliçà de Vall a l'est de la masia de la Bella Plana. No s'ha de confondre amb el Rec de les Torres, que és un altre canal que també passa per aquest sector, en aquest cas al descobert, provinent de la masia de les Torres i que alimenta l'estany de Bella Plana. El recorregut de la mina dels Set Socis en aquesta zona abans que fos entubada és difícil de precisar. Segurament era similar a l'actual, passant uns 200 m a l'est de la Bella Plana, al costat del camí que es dirigeix vers el sud en direcció a can Nadal. El canal aprofita la cota més alta dels camps que es troben al costat est del camí. En aquest sector és on la mina ha conservat millor les seves traces. Hi trobem diversos trestrelladors o estrelladors que desvien l'aigua cap als recs secundaris per abastir la zona de regadiu que es troba a ponent, prop de can Ros.

Poc abans d'arribar a can Nadal la mina fa un gir cap a llevant i segueix cap a la zona on actualment hi ha un circuit de karts, a l'est de ca la Mercè del Pla. En aquest punt la mina està actualment tallada. S'està treballant en un projecte per desviar el canal i fer que ompli un petit llac que es troba al costat de l'Avinguda Francesc Macià. Antigament, però, el canal continuava en paral·lel a la carretera C-17 i regava un bon nombre de terres a Parets del Vallès.

Aquesta mina tenia dos ramals. El Rec de la Concòrdia prenia l'aigua de la mina dels Set Socis i passava per can Closes, travessava la carretera de Granollers, anava cap a ca l'Ivo i entrava en terme de Parets del Vallès. El Rec Vell també recollia les aigües de la mina dels Set Socis. Passava pels llindars de les terres de can Gurri, can Coll i can Massó.

Observacions:

Tota la documentació referent a les obres i administració de la mina es troba a l'Arxiu de la família de Comalrena de Sobregrau de Gallifa. La família Sobregrau va ser durant molts anys els propietaris de les terres de Can Gurri. S'hi conserva un interessant plànol, probablement de principis de segle XIX, amb indicació dels diferents recs i cases que es va fer amb motiu d'una disputa sobre l'establiment d'aigües entre els diferents socis.

En un tram encimentat sobre el camí, poc abans d'arribar a can Nadal, hi ha la inscripció "1960".

Actualment la propietat de la mina es troba en procés per esdevenir municipal.

A Lliçà de Vall hi havia un bon nombre de mines des de temps immemorials: la mina de can Camp, la mina de can Oliveres, la mina de can Valls, la mina de can Bellarac o de can Farnés, la mina del

Castell, de can Vilardebò o del Comú, la mina del Rector i la mina de can Nadal. També eren importants els recs de la Concòrdia, de les Torres o el Rec Vell. A Lliçà d'Amunt hi ha també, entre d'altres, la mina de Sots Aigües, documentada ja al segle XIV.

Informació i dades documentals facilitades per Jaume Olivé, de la comunitat de regants de la mina de can Coll, i per Andreu Martínez, de la comunitat de regants de la mina dels Set Socis.

Història

Des de temps immemorials al territori al voltant de Lliçà de Vall hi ha un bon nombre de mines i canals dels quals se'n desconeix l'origen precís. Les més importants són la mina de can Coll, que discorre per la riba de ponent del riu Tenes, i l'anomenada mina dels Set Socis, que discorre per la riba de llevant. La mina de can Coll té un origen com a mínim a l'època medieval (està documentada l'any 1398) i respon a un tipus d'obra hidràulica característic de l'edat mitjana. Es tracta de canals que solen discórrer en paral·lel als cursos fluvials i que tenen la funció principal de proveir aigua per a molins i, secundàriament, crear regadiu. La Mina dels Set Socis, en canvi, sembla que és una obra més tardana, ja que no feia anar molins sinó que estava pensada per subministrar aigua de reg. Per això es dirigeix cap a una zona eminentment agrícola de Lliçà de Vall que era coneguda com el Pla i on va permetre la creació d'una bona àrea de regadiu.

L'origen concret de la mina dels Set Socis, que també s'havia conegut com a mina de can Nadal, ens és desconegut. Sabem que ja existia al segle XVIII perquè apareix en un mapa fet pels volts de 1777 on hi consten les dues mines. Podria ser del segle XVII o potser anterior. Segons aquest mapa (l'original del qual es conserva en un arxiu privat i se n'han fet diverses còpies, una per a l'Arxiu Municipal), el canal feia un recorregut semblant a l'actual, passant per can Nadal, per l'est de can Gurri i en direcció a la masia de la Marineta, ja en terme de Parets.

A principis de segle XIX un grup de propietaris de la zona van decidir donar un nou impuls a aquesta mina i amb aquest objectiu el 4 de setembre de 1805 van constituir una societat. Els promotors eren set propietaris de Lliçà de Vall i de Parets, i per això la mina és anomenada dels Set Socis. Concretament, eren els propietaris dels masos de can Nadal, can Gurri i can Coll (de Lliçà de Vall), i la Marineta, can Guasch, can Romeu i can Pla (de Parets del Vallès). Tot i aquesta diversitat, els promotors destacats eren els de la masia de can Coll, principals terratinents de la zona. L'autorització es va donar per treure aigües subterrànies que hi ha a la immediació o termenal d'en Torres.

Les obres, que devien consistir en una millora o tal vegada en la construcció de nous traçats de la mina, es van iniciar el mateix any 1805 i foren autoritzades pel Rei Carles IV. El 17 de Juny de 1806 se signà el conveni de repartiment de l'aigua entre les set masies. El fet de tenir set socis permetia que cada casa disposés de l'aigua de reg una dia a la setmana: diumenge can Coll; dilluns el mas Nadal; dimarts el mas Gurri; dimecres el mas Massó de Parets; dijous el mas Guasch de Parets, divendres el mas Pla de Parets i dissabte el mas Romeu de Parets (QUEROL: 1).

L'any 1821 la mina es va ampliar, segons es diu en un document de l'arxiu privat de Sobregrau, on consten les despeses a repartir per fer el pagament al minaire Joseph Urpí (GARCIA-PEY, 1999: 220). També es conserva un plànol sense datar, probablement de principis del segle XIX, on apareixen les dues mines, però és poc detallat i no ens serveix per definir el recorregut que feia el canal. El 1917 s'establí un nou conveni per definir la propietat i la utilització de les aigües de la mina.

Amb les millores fetes a la mina dels Set Socis es va donar un salt molt important en la superfície de regadiu a Lliçà de Vall. Les terres conreades de can Coll, per exemple, van passar d'un 3% de regadiu el 1818 a un 24% el 1847, i es va mantenir en una situació important al llarg del segle XX.

Aquesta mina d'aigua s'utilitzava també per abastir les basses d'amarar cànem. Aquest conreu va tenir molta tradició al Vallès. Va créixer al segle XVIII en les terres de regadiu i va arribar a la seva màxima extensió a la segona meitat del segle XIX. A Lliçà eren moltes les cases que es dedicaven a aquest conreu, que va subsistir encara fins als primers decennis del segle XX, quan els preus que es pagaven ja no el van fer rendible. El cànem de Lliçà de Vall era molt apreciat a les corderies de Badalona, on se'n feien cordes per les naus, especialment a l'època de la primera guerra mundial. Quan va decaure la demanda de cànem es cultivà el roldor, que era una mata que s'utilitzava en l'adobat de les pells. També és possible que la mina dels Set socis ajudés a proveir aigua per omplir les basses dels pous de glaç de can Gurri, documentats ja l'any 1765; però tal vegada el rec d'aquestes basses provenia del torrent de la font del Ràdium.

Antigament el canal transcorria subterrani en forma de mina al llarg del seu tram inicial a Lliçà d'Amunt. Al terme de Lliçà de Vall anava al descobert i travessava el territori agrícola conegut com el Pla. En els darrers anys l'increment de la superfície urbanitzada ha fet que la mina dels Set Socis hagi entrat en un procés de declivi. Entorn de la dècada de 1980 tot el tram de Lliçà de Vall fou soterrat i entubat. Actualment, entorn del 2022, es treballa en un projecte per modificar el tram final del canal més avall de ca la Mercè del Pla.

Bibliografia

BUSTO VEIGA, Anna M. (2005). "La masia de Can Coll: símbol de la pagesia benestant de Lliçà de Vall", *Notes*, núm. 20 (gener de 2005), p. 16. Treball consultable a internet:

<https://www.llissadevall.cat/ambits/can-coll/>

BUSTO VEIGA, Anna M. (2017). *Els nostres records. A l'Arxiu Municipal de Lliçà de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 52-54.

CARRERAS FONT, Núria et al. (1999). *Lliçà de Vall, 1.000 anys d'història*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 120.

DANTI, J; GALOBART, Ll; RUIZ CALONJA, J (1995). *La Vall de Tenes. Natura, passat i present d'un racó del Vallès*. Mancomunitat de la Vall del Tenes, p. 121.

GARCIA-PEY, Enric (1999). *Lliçà d'Avall/de Vall. Recull onomàstic*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 219-220.

GARRIGA, Joan (1991). *De Licano Subteriore a Lliçà d'Avall/de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 93.

QUEROL, Ricart. *Mina dels Set Socis. Any 1805*. Treball inèdit del Centre d'Estudis i Recerques Lliçà de Vall.

